

Kommunikasjonsplattform for frigjørings- og veterandagen 8. mai og markeringer av andre verdenskrig 2016

Bakgrunn

Markeringen av 8. mai som frigjørings- og veterandag har funnet en egnet form som skal videreføres. Dette er en merkedag for å hedre alle veteraner fra andre verdenskrig og fram til dagens internasjonale operasjoner. Alle som har gjort tjeneste for Norge kan med stolthet kalle seg veteran. Det gjelder både for tjeneste i krig, i internasjonale operasjoner og i beredskap i Norge. Alle som har gjort sin verneplikt har bidratt til å trygge landet.

Hovedarrangementet for frigjørings- og veterandagen 8. mai foregår i Oslo på Akershus festning. Regjeringen er vertskap for arrangementet og Forsvaret har ansvaret for gjennomføringen. En rekke kommuner har arrangementer denne dagen, og regjeringen deltar på en del av disse. Regjeringen vil også delta på enkelte markeringer av grupper innsats og av spesifikke hendelser under andre verdenskrig.

Fakta

Personell i internasjonale operasjoner gjør en svært viktig jobb og tar stor personlig risiko. Det er samfunnets ansvar og plikt å gi dem den anerkjennelsen og støtten de fortjener, også etter at de har kommet hjem. De kjemper for de samme verdiene som våre veteraner sloss for under andre verdenskrig, og som vårt demokratiske samfunn er tuftet på.

De siste årene har veteranene fått større oppmerksomhet, støtte og anerkjennelse i samfunnet for sin innsats. Handlingsplanen og oppfølgingsplanen «I tjeneste for Norge» har vært et godt verktøy og brakt oss et langt stykke videre. Medaljereemonier med deltakelse fra regjeringen er et av flere virkemidler for å vise samfunnets støtte og takknemlighet.

Jubileumsåret 2015 har vært en anledning til å vise anerkjennelse til veteranene fra andre verdenskrig. Det har vært en utbredt oppfatning at mange ikke har fått den heder og anerkjennelse de fortjener for sin innsats. Dette kommer blant annet til uttrykk i krav om dekorasjoner. Forsvarsdepartementets historikerprosjekt har en viktig rolle med å identifisere personer og grupper som bør vurderes for krigsdekorasjon. Prosjektet avsluttes i 2016, og det skal legges stor vekt på å bringe videre hittil ukjente fortellinger om enkeltpersoners og grupper krigsinnsats som har kommet fram under prosjektet. For å vise samfunnets anerkjennelse innførte regjeringen i 2015 en minnemedalje som gis både for sivil og militær innsats under krigen. Minnemedaljen tildeles av fylkesmannen og overrekkes av ordføreren i veteranens bostedskommune, eller av representant for norske myndigheter dersom overrekkelsen foretas i utlandet. Det er ønskelig at Forsvaret er representert der dette er hensiktsmessig. Minnemedaljen vil bli videreført i 2016.

Mål for frigjørings- og veterandagen

1. Bidra til samfunnets anerkjennelse av veteraner fra andre verdenskrig og fra internasjonale operasjoner.
2. Skape forståelse for at dagens innsats i internasjonale operasjoner er en kamp for de samme verdiene som våre veteraner sloss for under andre verdenskrig, og som vårt samfunn er tuftet på; fred, frihet, menneskerettigheter og demokrati.

Hovedbudskap

Frigjørings- og veterandagen gir oss anledning til å hedre dem som har vært villige til å ofre alt for Norge hjemme og ute, nå og tidligere, for de verdiene vi som nasjon forsvarer.

Tematiske støttebudskap

- Norske soldater i internasjonale operasjoner er villige til å gå inn i krevende og risikofylte oppdrag. Gjennom sin innsats bidrar de til økt sikkerhet og stabilitet i en rekke land over hele verden. Deres innsats bidrar til å gi mennesker trygghet og sikkerhet og til at utvikling kan skje. De er Forsvarets veteraner og våre soldater.
- Et særtrekk ved Forsvarets personell er at de kan beordres til tjeneste i internasjonale operasjoner. Denne tjenesten er en naturlig del av tjenestemønsteret i Forsvaret. For dette fortjener de hele samfunnets støtte og anerkjennelse.
- Regjeringen ønsker i 2016 å videreføre oppslutningen om markeringer av andre verdenskrig for å bidra til økt fokus og anerkjennelse av alle som bidro til vår frihet den gangen. Det gjelder ikke minst alle som gjorde en sivil innsats. Et stort antall kvinner og menn deltok i aktiv motstand under trussel om dødsstraff for sin aktivitet. Over 44 000 ble arrestert og satt i fangenskap, og omkring 10 000 mistet livet. Alle som gjorde motstand mot okkupasjonsmakten var delaktige i den endelige seieren.
- Holdningskampen og den sivile motstanden var basert på demokratiske frihetsidealer og en ideologisk avvisning av nasjonalsosialismen med alle dens forgreninger i det okkuperte Norge. Viktige arenaer i holdningskampen var skole, kirke og idrett. Også den illegale presse spilte en viktig rolle. Det er viktig at grupper som opplever at de ikke har fått den anerkjennelse de fortjener får dette på en verdig måte, enten det er i form av dekorasjoner eller på annen måte.
- Sivil motstand og holdningskamp var en viktig del av grunnlaget for frigjøringen i 1945. Vi skal likevel ikke glemme at okkupasjonene av Norge var en del av en krig som involverte de fleste av verdens nasjoner, alle stormaktene inkludert. Det var den mest omfattende krigen i historien, med mer enn 100 millioner mobiliserte soldater. Preget av hendelser med massedød av sivile, inkludert Holocaust, strategisk bombing og de eneste tilfeller av atombomber brukt i krig, resulterte konflikten i 50 – 70 millioner døde. Det var våre allierte som bar de største byrdene og som sørget for Norges frigjøring. Under felttoget i Norge deltok styrker fra Storbritannia, Frankrike og Polen. Med angrepet på Sovjetunionen og USA fikk vi mektige allierte. Sovjetunionen utkjempet de største slagene og led de største tapene. USA produserte den største andelen av krigsmateriell. Dette, sammen med britenes standhaftighet i en kritisk fase av krigen, var de avgjørende faktorene for

seieren.

- Andre verdenskrig skapte mange ofre. Dette er en del av vår historie som skal ivaretas og formidles videre. Det gjelder blant annet for ofrene for Holocaust (minoriteter som jøder, rom, funksjonshemmede, psykisk syke, homofile, Jehovas vitner og andre trossamfunn) og ofrene for tvangsevakueringen og nedbrenningen av Finnmark og Nord-Troms i 1944. Svært mange sovjetiske og jugoslaviske krigsfanger satt i tysk fangenskap i Norge, også i leire med norske fangevoktere. Krigens ofre bør få oppmerksomhet i formidlingen av vår krigshistorie.

Kommunikasjonsmål

1. Gi våre veteraner anerkjennelse og støtte for den innsatsen de har gjort og gjør på vegne av Norge.
2. Skape bevissthet på hvor viktig jobb veteranene gjør både her hjemme og ute i internasjonale operasjoner. For sikkerhet her hjemme og ute i verden.
3. Prioritere yngre målgrupper for kommunikasjonstiltakene. I tillegg til at dette er viktig for at historien skal leve videre, vil det også ha betydning for framtidig rekruttering til Forsvaret.
4. Bidra til økt kunnskap i befolkningen om hendelsene i Norge under andre verdenskrig og om betydningen av den innsatsen våre veteraner gjorde for å frigjøre landet vårt fra den tyske okkupasjonen og å sikre de verdiene som vårt samfunn i dag er tuftet på.
5. Øke kunnskapen om den sivile innsatsen og den personlige risikoen som svært mange nordmenn tok, blant annet gjennom fokus på gjenlevende krigsvitner og utdeling av Minnemedaljen.

Kommunikasjonsutfordringer

1. Sørge for en god balanse mellom oppmerksomhet om, og anerkjennelse av veteraner fra andre verdenskrig og dagens internasjonale operasjoner.
2. Tilrettelegge for at de enkelte arrangementene gis både et lokalt og et nasjonalt fokus.
3. Skape engasjement om budskap som de fleste kjenner godt, gjennom å formidle hendelsene på en ny måte. Særlig er det viktig å komme inn i skoleverket, og nå fram på en måte som appellerer til de unge.

Håndtering

Hovedarrangørene for de enkelte arrangementene ivaretar kommunikasjonstiltak på sitt område, med bidrag fra FD der dette er hensiktsmessig.